

Lønnsgapet forsterker forskjells-Norge:

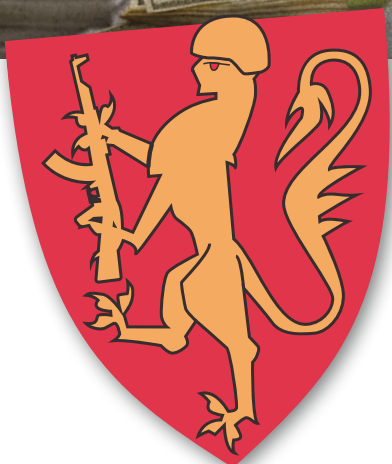
– Bør en eiendomsmegler tjene sju ganger mer enn en renholder?

Foto: Dreamstime.

Panama Papers-avsløringene:

Skatteparadiser truer velferdsstaten

Foto: ICIJ.

Illustrasjon: Ole Mjelstad.

– Norge har blitt en krigerstat

LEDER:

“Rødt trenger ikke fire prosent nasjonalt for å få inn noen på Stortinget.” **BJØRNAR MOXNES, LEDER I RØDT**

JOBBen:

“Vi kan ikke leve med at EOS-avtalen setter tariff-avtalene våre til side.” **MARKUS HANSEN, HEISMONTØR**

Bjørnar Moxnes
b.moxnes@roedt.no
Leder i Rødt

Den lange valgkampen

LEDER

Selv om det er langt over et år igjen til valget, merker man at den lange valgkampen er i gang. Venstre frister MdG med regjeringssamarbeid, Arbeiderpartiet prøver å få KrF til å skifte side, og fortsatt mener regjeringen at alt galt er de rødgrønne sin skyld, siden de tross alt satt i åtte år.

I Rødt prøver vi å holde oss unna småkranglingen mellom partiene, og heller jobbe med det som er aller viktigst: Å skape et vendepunkt mot forskjells-Norge. Målingene tyder på at det er populært. Nettstedet Pollofpolls.no melder at vi har fått et løft på målingene siste halvår: «Rødt har vært inne i en løfterik periode etter lokalvalget med månedssnitt på 1,8 – 2,0 fra oktober i fjor. Holder Rødt dette nivået nasjonalt i valget neste år, er det sannsynlig at partiet vinner distriktsmandat i Oslo.»

Når det nærmer seg valget, vil mange spørre seg om Rødt vil komme til å støtte en ny regjering med Arbeiderpartiet og eventuelle regjeringsspartnere. Spørsmålet er vel heller hva Arbeiderpartiet kommet til å gjøre. De har fortsatt ikke sagt noe klart om de vil samarbeide med partiene til venstre eller høyre for seg for å danne et nytt flertall etter valget.

En ting er likevel klart: Hvis Arbeiderpartiet vil ha mindre økonomiske forskjeller; hvis de vil sørge for at velferden ikke drives av kommersielle; hvis de vil slippe å drive hestehandling med KrF om abortloven og kontantstøtte; hvis de vil gjeninnføre arveavgiften og formueskatten; ja, da er de nødt til å samarbeide med venstresida. Da kan de ikke gå til partiene til høyre for seg.

Også i 2017 vil sperregrensa bli brukt som argument mot å stemme Rødt. Det er en myte at sperregrensa er et hinder for å få enkeltmandater direkte fra fylker. Vi trenger ikke fire prosent nasjonalt for å få inn noen på Stortinget. Men det stemmer at den gjør et nasjonalt gjennombrudd vanskeligere. Det viser hvorfor grensa ble innført: For å holde utfordrere til de store partiene nede. Resultatet er at masse velgere behandles som annenrangs borgere. De store partiene har rigga det slik at stemmen din er mindre verdt om du vil gi mindre partier en sjanse. Systemet diskriminerer alle som ikke stemmer på AP, Høyre og Frp. Derfor handler valget i 2017 ikke bare om å utfordre de andre partiene, men også om å utfordre velgerne til å slutte å la seg holde tilbake av sperregrensa.

Rødt Nytt

Redaktør:
Brage Aronsen
brage@roedt.no

E-post:
roedt@roedt.no

Telefon: 22 98 90 50

Konto: 7874 05 56478

ISSN: 1504-7660 (avis)
1504-7679 (pdf)

Trykkeri: Nr1Trykk

Utgiver: Rødt
Dronningengs gate 22
0154 Oslo

Forskjells-Norge i rene tall:

Forskjellene fortsetter å øke

Nestleder i Rødt: Marie Sneve Martinussen. Foto: André Løyning.

FORSKJELLS-NORGE

Brage Aronsen brage@roedt.no

Forskjellene i Norge fortsetter å øke. Nestleder i Rødt, Marie Sneve Martinussen, etterlyser tiltak mot økende økonomisk ulikhet.

Rødt-nestlederen, som til daglig jobber som samfunnsøkonom i Miljødirektoratet, peker på tallene Teknisk beregningsutvalg (TBU) presenterte i den endelige rapporten om grunnlaget for inntektsoppjøret, som et ferskt eksempel på at utviklingen går i gal retning.

– Forskjells-Norge handler om mange ting; forskjeller i makt, trygghet, muligheter, helse og så videre. Det disse tallene forteller oss noe om, er hvordan de rene lønnsforskjellene utvikler seg. Tallene baserer seg på heltidsstillinger, som betyr at forskjeller basert på ufrivillig deltid eller arbeidsledighet ikke er synlige i denne statistikken, forklarer Sneve.

– Det vi kan se fra disse tallene er rett og slett at lønnsforskjellene øker. Det tydeligste eksempelet på dette er at lønna til de med høyest lønn de siste ti årene har økt nesten dobbelt så mye som lønn til de med lavest lønn.

– Den ene prosenten med høyest lønn i Norge har en snittlønn på 1,8 millioner kroner i året. Denne gruppen har økt lønna si med 46 % siden 2006. De ti prosentene med lavest lønn i Norge har en snittlønn på 270 000 kroner i året. Denne gruppen er også de som har hatt desidert lavest lønnsvekst de siste 10 årene, den har økt med 24 % siden 2006.

– Tilsammen gir dette et bilde av at de som allerede tjener mest får stadig mer, mens de som tjener minst blir hengende bak i lønnsutviklinga. Det er en av mange viktige drivkrefter bak framveksten av forskjells-Norge.

Tunge jobber med lav lønn

Øverst på lønnsstatistikken finner man mange lederjobber, men også eiendomsめglere og advokater. Sneve mener det er urovekkende at andel fysisk tunge yrker havner helt nederst på rangeringa.

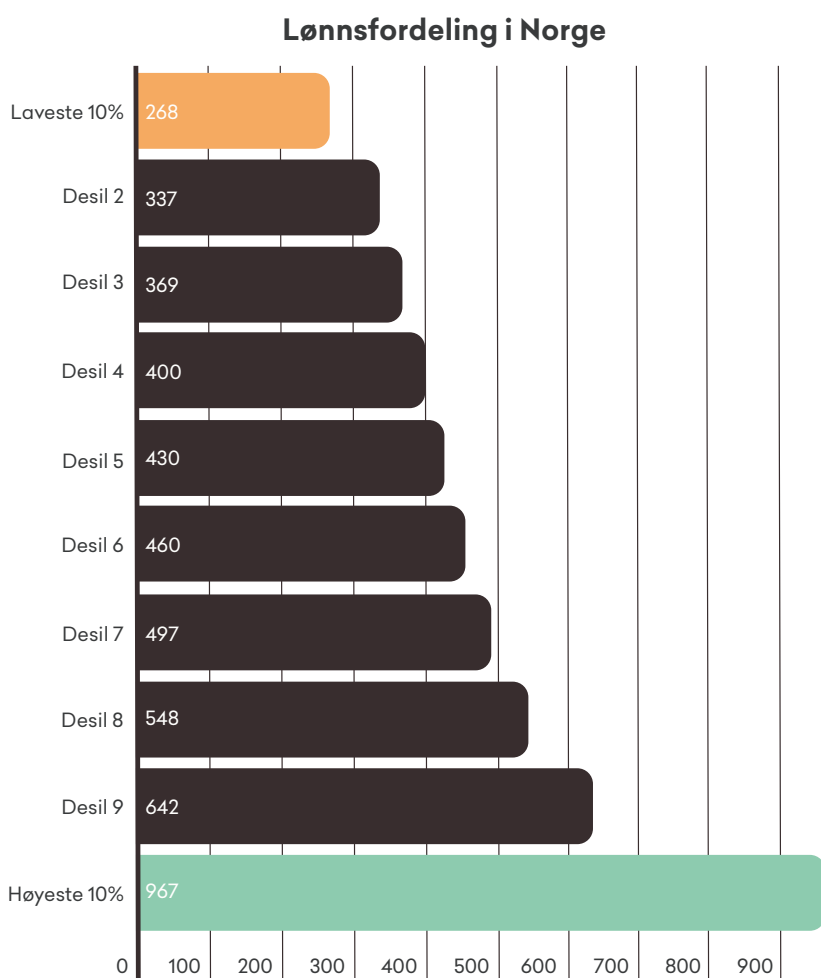
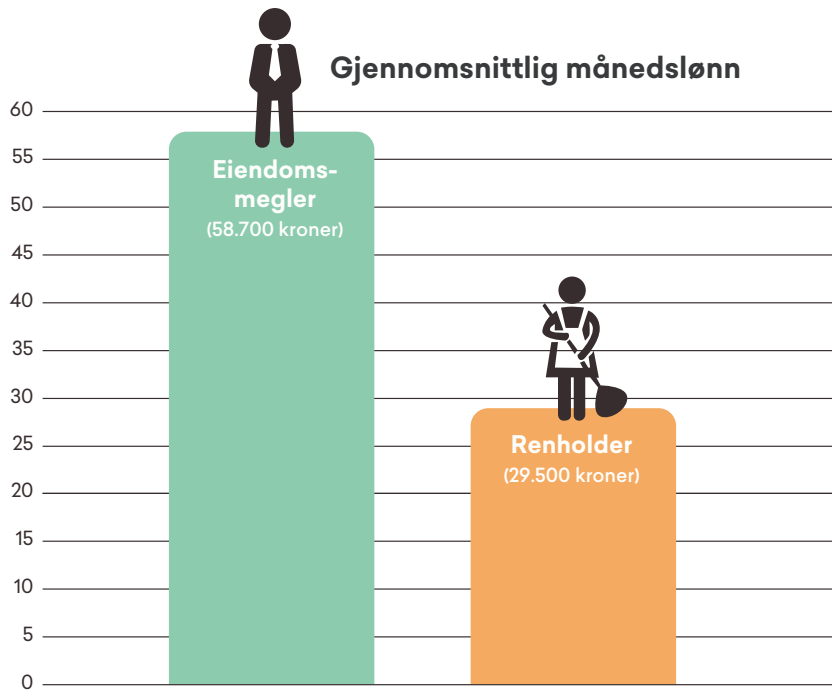
– Vaskeriarbeidere, renholdere og kokker sørger for at sykehusene og hoteller går rundt, men tar ikke del i den samme lønnsveksten som leger og hoteleiere. I mange av de lavt lønnede yrkene er belastningen stor, sykefraværet høyt, og andelen uføre stor. De som får minst igjen for arbeidet slites også tidligst ut. Dette skaper en negativ spiral, og forsterker forskjells-Norge.

– Jeg mener det er et grunnleggende problem for samfunnet når man har ei gruppe som tjener 1,8 millioner kroner i året, og en annen som tjener 270 000 kroner. Så store forskjeller kan ikke rettferdiggjøres med utdanning eller arbeidsinnsats. Jeg tror rett og slett ikke på at en eiendomsめgler jobber nesten 7 ganger «hardere» enn en renholder, og langt ifra at vedkommende skaper 7 ganger så mye verdi med sitt arbeid, sier Sneve.

Utrygghet skaper ulikhet

Hun peker også på at utviklingen i arbeidslivet bidrar til økte forskjeller også hvis en ser bortifra lønn.

– I tillegg til rene inntektsforskjeller, tror jeg utrygghet er en viktig del i utviklingen av forskjells-Norge. Stadig flere har en utrygg tilknytning til arbeidslivet, med midlertidige stillinger, deltidskontrakter og oppdragsbaserte jobber. Når man ikke kan planlegge å være med på fotballturneringa til ungene i helga, fordi man kanskje får en telefon med tilbud om jobb, har man ikke den tryggheten en jobb bør innebære. Dette brer om seg i stadig flere sektorer, fra sykehjemmet, via byggeplassen og til academia

Fordelingen av samlet lønn per heltidsekvivalent for alle ansatte. Alle tall i tusen kroner

hvor unge forskere sjeldent får faste stillinger.

– Utrygghet er viktig også strukturelt, fordi det forrykker maktbalansen i arbeidslivet. Det er mye vanskeligere å stå opp mot en arbeidsgiver dersom du er midlertidig ansatt. Du har mindre innflytelse på arbeidsplassen, og dersom ekstravakter blir fordelt etter trynefaktor er det færre som sier ifra om ting som er galt. Man ser også at organisasjonsgraden, altså hvor mange som er medlem av en fagforening, er lavere for de midlertidig ansatte.

– Regjeringas angrep på arbeidsmiljøloven har satt fart i denne utviklinga, sammen med en stadig mer utbredt bruk av bemanningsbyråer og kontinuerlig privatisering av velferdstjenester. Det som tidligere var trygge jobber, som gjorde at man kunne etablere seg og starte familie, har blitt til 12% stillinger med mulighet for ekstravakter.

Tiltak som monner

De økonomiske forskjellene er et problem fordi det gir ulike muligheter og ulik makt. Både i eget liv, på arbeidsplassen og i samfunnet forøvrig. Sneve har flere flere forslag til tiltak som kan bidra til å snu utviklingen.

– Den beste måte å bekjempe framveksten av økonomiske forskjeller på, er selvsagt gode, universelle velferdsordninger. At utdanning, helse og eldreomsorg dekkes av fellesskapet gir trygghet og forutsigbarhet for alle. Rødt vil jobbe for at også barnehage og skolefritidsordningen blir gratis.

– Samtidig må vi også bremse veksten i toppsjiktet. Det er det nesten ingen som tør å snakke om. Det har vært en lederlønnsvest

både i offentlig og privat sektor som har fått pågå altfor lenge. Rødt vil sette en stopper for skyhøye lederlønninger, gullkantede bonusordninger og fallskjerner for ledere i offentlig sektor. Vi vil også løsrive kommunetoppenes lønnsutvikling fra statsrådenes, og i stedet innføre mekanismer som sikrer at ikke kommunetoppene rykker fra lønnsnivået blant ansatte i kommunen.

– Sist men ikke minst så trenger vi en mer sosial skattepolitikk. Panama Papers-skandalen viser behovet for å intensivere innsatsen mot nullskatteytterne og sleipe rikinger som gjemmer unna store summer i skatteparadis. Rødt vil også gjeninnføre arveavgiften med en progressiv profil som slår inn ved arv av store formuer og luksuseiendom. Videre vil vil reversere kuttene i formueskatten, og øke selskapsskatten til 28 prosent.

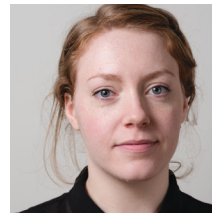
– Både Jonas Gahr Støre og Erna Solberg sier at vi skal være stolte av Norge som et land med små forskjeller, og ta vare på det. Det høres ut som noe man burde kunne være enig i, men det stemmer jo ikke med virkeligheten. Forskjellene i Norge blir større og større dag for dag. Det er ikke en tendens vi kan «ta vare på» – det er en utvikling vi må snu.

NORDLAND:

Vil lytte til folk

Narvik avholder folkeavstemning om kommunesammenslåing 22. og 23. mai.
– Vi er opptatt av direkte lokaldemokrati, og er glad for at det er flertall for folkeavstemning. Vi kommer til å følge det rådet vi får og stemme slik folk i Narvik ber oss om, sier kommunestyrerepresentant Morten Qvam til Fremover.

SØR-TRØNDELAG:

Strippeklubber ønsket

SV og Rødt i Trondheim har levert forslag om at utesteder som tilbyr striptease eller toppløs servering ikke skal få skjenkebevilling i Trondheim kommune.
– Det er neppe spesielt interessant å drive strippeklubb dersom man ikke får servert alkohol til gjestene sine. På denne måten kan vi som politikere si fra om at dette er en virksomhet vi ikke ønsker skal forekomme i byen vår, sier bystyrerepresentant Ragna Vorkinnslie til Adresseavisen.

TELEMARK:

Alene om frys i politikerløna

Rødt ble stående alene på nei-siden da politikerne i Kragerø nylig doblet sin egen godtgjørelse. Det skriver Kragerø Blad Vestmar.
– Da vi halverte godtgjørelsen i 2013, var det på grunn av kommunens vanskelige økonomi. Og selv om vi hadde et godt år i fjor, så er den økonomiske krisen i kommunen slett ikke over, sier varaordfører Charlotte Therkelsen, som selv foreslo at dagens satser skulle beholdes ut perioden.

OSLO:

Skal granske privat profit

Oslo kommune skal undersøke om private eiere tar ut ulovlig stort utbytte. Satsingen er unik blant norske kommuner.
– Å sikre at midlene går dit de skal, er viktig. Særlig innenfor barnehagene vet vi at mange aktører tar ut profit, sier Eivor Evenrud, bystyrerepresentant for Rødt og nestleder i kultur- og utdanningskomiteen, til Aftenposten.

JOBBER

Markus Hansen er leder i Heismontørenes Fagforening og sentralstyremedlem i Rødt. Han skriver fast om arbeidsliv i Rødt Nytt.

Kampen for tariffavtalene

Tariffoppjøret denne våren skulle bli det store pensjonsoppjøret der tjenestepensjonen skulle tariffestest. Representantskapet til LO landet på brede, kollektive ordninger, men de fleste av oss veit hvordan det endte. Pensjonsopprøret ble slått hardt ned da Fellesforbundet gikk for en reprise av 2014-oppjøret. Denne gangen er det ikke Deloight og forsikringsbransjen som skal utrede, men Erna Solberg og regjeringen. De kom jo til unnsetning i tolvte time og frontfaget kom i mål.

Nå har vi fått nye problemer å stri med. Begreper som ILO-konvensjoner har blitt satt på prøve gjennom havnearbeidernes kamp for tariffavtale. Tariffavtalene blir nå gjennomgått av EFTAs overvåkingsorgan ESA, for å finne mulige spor av hindringer av fri flyt. NHO jubler av glede og sender avgårde enhver formulering i tariffavtalene som de mener kan stride mot et EU-direktiv. Til og med tekster hvor partene har drøftingsplikt, ligger nå for vurdering hos ESA, fordi NHO mener det hindrer fri flyt.

Det kom som et sjokk på mange da EØS-domstolen tirsdag 19. april konkluderte med at havnearbeidernes fortrinnsrett til laste- og losseoppdrag, er i strid med EØS avtalen. Tariffavtalene i Norge er ikke lengre bare angrepet fra arbeidsgivere som griner om å svekke tariffavtalene av hensyn til konkurranse fra utenlandet, men nå skal altså EØS-avtalen kunne sette tariffavtalene våre til side. Alt dette med hensyn til det europeiske arbeidslivet hvor arbeidere blir utbyttet på helsa løs, opplever svekket arbeidervern og samlet sett har et svekket avtaleverk sammenliknet med Norge.

I 2013 vedtok faktisk LO-kongressen at «norsk Arbeidsmiljølov, tariffavtaler og ILO-konvensjoner skal ha forrang foran EØS- og EU-regler». Med dette i mente må vi nå kunne si at nok er nok. Vi trenger garantier for at overnasjonale myndigheter ikke kan gripe inn i tariffavtalene våre, avtaler gjort mellom to parter i arbeidslivet i Norge. Tariffavtalene er fagbevegelsens grunnbjelke, sies det. Vi kan ikke leve med at et vedtak fra LO-kongressen ikke skal veie tyngre enn luft!

Heismontørenes Fagforening vil, i lys av den siste tids åpenbaringer fra EFTA domstolen og angrep fra ESA, stille i årets tariffoppjør krav om garantier mot en inngripen fra myndighetene i vår tariffavtale. Om myndighetene skulle gripe inn i vår §1 pga mulig brudd på det omstridte Vikarbyrådirektivet, skal vi ha en alternativ tekst for §1 inn i stedet. Den alternative teksten vil da tre automatisk i kraft, uavhengig hvilken myndighet som skulle dømme teksten ulovlig. Slik må kampen mot EØS og EU føres framover.

Upopulær: Regjeringas nye arbeidsmiljølov ble møtt med politisk streik og protester. Foto: Bernt Sønvisen/CC.

Flertal for faste tilsettingar i Hordaland

ARBEIDSLIV

Åsne Hagen asne.hagen@gmail.com

Fylkestingsrepresentant Terje Kollbotn ser det som viktig og lovande at fylkesting og kommunestyre landet rundt nektar å bøye seg for eit stortingsflertal som vil svekkje arbeidsmiljølova.

Kollbotn er gruppeleiar for Raudt på fylkestinget i Hordaland. Der fekk partiet nyleg gjennomslag for at Hordaland fylkeskommune som arbeidsgjevar skal fylgje tidlegare paragraf 14-9 i arbeidsmiljølova, framfor å nytte høvet til meir mellombels tilsetting som kom med den nye lova.

– Forslaget vart først reist av partiet i det nye fylkestinget i desember 2015. Då hadde Raudt alt fått flertal for liknande framlegg i Voss og Odda kommunestyre i Hordaland og mange andre stader i landet. Men før jul var det usikkert om forslaget ville få flertal. Eg valde difor å trekkje forslaget og varsla frå talarstolen at eg ville fremje ein interpellasjon om saka i mars-tinget.

I tida som kom jobba Raudt vidare med å samle støtte til forslaget, før Kollbotn tok temaet opp att i ein interpellasjon til fylkestinget i Hordaland mars 2016.

– I mellomtida utvikla vi fleire gode argument og tok kontakt både med andre fylkestingsrepresentantar og tillitsvalde i fylket. SV engasjerte seg òg i saka. Saka modna, og i fylkestinget 9. mars fekk forslaget støtte frå den nye fylkesordføraren Anne Gine Hestetun og 32 av 57 representantar – AP, SV, SP, MDG, R og ein representant frå V. Dette skjedde sjølv om FrP truga med lovlegkontroll.

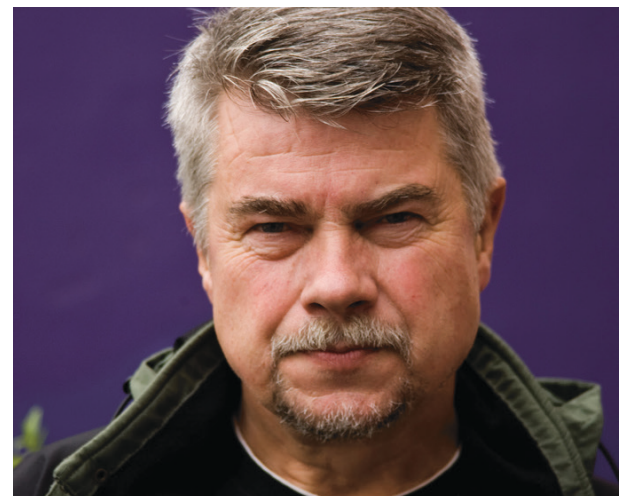
Siger for tilsette

Kollbotn peiker på at vedtaket i fylkestinget er ein viktig siger.

– Alle folkevalde organ, inkludert fylkestinget, er øvste arbeidsgjevar for alle dei tilsette. Raudt er for ein fagleg politikk og personalpolitikk som skal sikre faste og trygge tilsetjingsvilkår for alle tilsette i landet. At folkevalde organ som fylkesting og kommunestyre landet rundt nektar å bøye seg for eit stortingsflertal som vil svekkje arbeidsmiljølova, er viktig og lovande.

Gjennomslaget vil også gje klare rammer for Hordaland fylkeskommune som arbeidsgjevar.

– Vedtaket slår fast at fylkeskommunen vil

Fylkestingsrepresentant: Terje Kollbotn. Foto: Raudt Hordaland.

halde fram med ein sær restriktiv praksis når det gjeld mellombels tilsette, og fylgje den gamle arbeidsmiljølova 14-9. Det er jo ikkje ulovleg å vedta betre ordningar enn minimumsreglane i lova, sjølv om FrP hevda noko anna.

Då flertalet i Stortinget i fjor vedtok høve til auka bruk av mellombels tilsette gjennom å endre arbeidsmiljølova, gjekk ei samla fagrørsle imot denne lovendringa. Mange peikte på at meir bruk av midlertidige tilsettingar vil få alvorlege konsekvensar både for arbeidsfolk og for arbeidslivet som heilskap. Arbeidstilsynet åtvvara i si høyringsfråsegn mot forslaget av fleire grunnar.

Må forsvare faglege rettar

Fleire folkevalte organ rundt om i landet har allereie markert seg med prinsippvedtak mot det lovendringa opnar for. Kollbotn trur dette også påverka utfallet av saka på fylkestinget i Hordaland.

– Det hadde mykje å seie at Raudt alt hadde fått flertal for liknande framlegg i fylkesting og kommunestyre mange andre stader. Det gjorde saka mindre «farleg». Å kunne vise til desse vedtaka, kombinert med offensiv og grundig argumentasjon og godt kontaktarbeid på førehand, hadde mykje å seie for sluttresultatet. Utan Raudt er det uvisst korleis det hadde gått, seier Kollbotn.

Han meiner vi må vere budde på nye angrep på arbeidsmiljølova framover.

– Raudt må halde fram som konsekvente forsvararar av faglege og sosiale rettar i alle samanhengar, og utvikle ein heilskapleg raud arbeidsgjevarpolitikk i folkevalde organ i samarbeid med dei tillitsvalde og fagrørsla.

Skatteparadisene truer velferdsstaten

Tax refugees not welcome: Her fra demonstrasjonen mot skatteparadiser foran Stortinget 11. april. Foto: Brage Aronsen.

PANAMA PAPERS

Tiril Vold Hansen tirilvoldhansen@gmail.com

Tidens største dokumentlekkasje avslører hvordan statsledere, bedrifter og enkeltpersoner kjøper seg hemmelighet og gjemmer vekk penger i skatteparadiser verden over. Resten av samfunnet står igjen som tapere.

Panama Papers-avsløringene har for alvor åpnet verdens øyne for skatteparadisene, som leder i Attac Petter Slaattrem Titland beskriver som «et område som tilbyr andre skatte- og rapporteringsregler for utenlandske selskaper eller enkeltpersoner enn det de får i hjemlandet».

– Skatteparadisene tar en pengesum tilsvarende 7000 norske kroner for tjenesten og krever ofte å få stillinger i bedriftsstyrer, utdypet Peter Ringstad, politisk rådgiver i Tax Justice Network Norge.

Setter skattesystemet i fare

De to jobber med skatterettferdighet til daglig og kan forklare hvordan skatteparadisene påvirker Ola Nordmann – og verden for øvrig.

– Selskaper i skatteparadis har ikke lov til å drive økonomisk virksomhet innad i skatteparadiset, og dette burde være en pekepinn på hvor skadelig skatteparadisenes «tjenester» faktisk er, sier Ringstad.

– For vanlige nordmenn betyr skatteparadiser først og fremst at kommunens penger går ut av det offentlige og inn i hemmelige lommer i utlandet, forklarer Titland.

– Det er bekymringsverdig at politikerne snakker om å høyne skattene til vanlige folk for å redde velferdsstaten, når de egentlig burde vite at løsninga ligger i å avvikle skatteparadisene. For hvor mye penger gjemmes ikke bort i skatteparadiser? Dette er penger som burde blitt brukt på velferdsstaten, i stedet for at nordmenn flest må betale mer skatt.

Disse konsekvensene skyldes at alle land må konkurrere med skatteparadisenes lave skattetilbud, kan Titland videre fortelle.

– Dette gjør at alle små og mellomstore bedrifter som ikke benytter seg av skatteparadisene og at land som blir fratatt skatteinntekter, blir tapere. Hele skattesystemet står i fare.

Løsninga er mer åpenhet

– Tapte skatter er et problem som navnet

Attac-leder: Petter Slaattrem Titland. Foto: Hans Nøstdahl.

Rådgiver: Peter Ringstad. Foto: Tax Justice Network Norway.

tilsier, sier Ringstad, men enda farligere er hemmeligholdet fordi det hindrer ansvarliggjøring. Han trekker frem Scandinavian Star-ulykken som eksempel. Der kunne ingen svare på hvem som fikk forsikringspengene fordi ingen visste hvem selskapet sto oppført på.

– I norsk sammenheng kan vi tenke oss at et gitt gruveselskap får tillatelse til å dumpe gruveavfall i Førdefjorden og at dette fører til enorme miljødelegelser. Dersom selskapet er eid fra et skatteparadis, har vi ingen mulighet til å stille eierne til ansvar. På denne måten undergraver skatteparadispraksisen hele det økonomiske og politiske systemet.

Det er altså ingen tvil om at skatteparadiser utgjør en stor trussel, som det kan være vanskelig å få bukt med.

– Fordi kundene holdes hemmelige, er det ikke lett å vite hvem man skal gå etter i kampen mot skatteparadisene, sier Ringstad.

– Panama papers-lekkasjen har imidlertid avdekket at det kundene omfatter alt fra transnasjonale selskaper til private barnehager i Norge og rike enkeltpersoner, påpeker Titland. Løsninga er de likevel enige om, og den kan oppsummeres i ett ord: åpenhet.

– Vi må få på plass systemer for å få informasjon om eiere og økonomisk aktivitet, slår Ringstad fast.

– I Norge må vi kreve offentlige registre over eiere av norske selskaper og rapporter fra store selskapers økonomiske virksomhet – bare slik kan vi få stilt noen til veggs.

– Vi trenger også en internasjonal konvensjon mot skatteparadiser. Med rapporteringsstandarder hadde man ikke møtt på overraskelsene som nå flerrer medier verden over, nikker Titland, men så lenge det finnes et skatteparadis står skatteinntektene til alle andre land i fare.

Kommunestyrerepresentant: Espen Myhr Grandalsmo. Foto: Iver Aastebøl.

EØS som brekkstang

DEMOKRATI

Åsne Hagen asne.hagen@gmail.com

Espen Myhr Grandalsmo mener de borgerlige i Stjørdal er feige når de bruker EØS som brekkstang mot forslag som kunne styrka folkehelsa.

Grandalsmo er kommunestyrerepresentant for Rødt i Stjørdal. Der har det borgerlige flertallet for andre gang sagt nei til et forslag om å la innbyggerne trene billig i kommunens anlegg.

– I Stjørdal har vi et flott trimrom i vår forholdsvis nye idrettshall. Dette ønsker vi å tilby adgang til for folket, som et «Stjørdalskort» med tilgang på trimrom, svømmehall og squash-hall til en rimelig pris, sier Grandalsmo.

Saka har vært oppe også i en tidligere periode. Da var det det administrasjonen som ville innføre Stjørdalskortet. Det borgerlige flertallet stemte forslaget ned og mente det var i strid med EØS-avtalen. Argumentet var at det å subsidiere et slikt tilbud for innbyggerne ville være i konkurranse med de private treningssentrene i kommunen. EØS-reglementet er ei reell problemstilling, noe Vefsn kommune i Nordland fikk merke i 2013. EFTAs overvåkningsorgan ESA slo da fast at finansieringen av Vefsn kommunes treningssenter i Mosjøen ikke var i tråd med EØS-avtalens statsstøtteregele.

Grandalsmo understreker likevel at kommunen kunne ha innrettet tilbudet på en måte som er lovlig, selv innenfor rammene av EØS-avtalen.

– På bakgrunn av dette fremmet vi forslag om å utrede lovlige måter å gjøre dette på, slik at vi likevel kan innføre Stjørdalskortet. Når de borgerlige partiene likevel stemmer mot forslaget, koker det ned til at næringslivsinteresser går foran folkehelsa.

Grandalsmo viser til oversiktsdokumentet over folkehelse og påvirkningsfaktorer i kommunen. Her blir følgene av fysisk inaktiv livsstil trukket fram som en stor utfordring for folkehelsa i Stjørdal.

– Forslaget vårt er at Stjørdalskortet skal være et tilbud alle kan nytte seg av, uansett økonomi. Det er merkelig å høre det ellers EU-kritiske Senterpartiet bruke EØS-regler som argument når de er i posisjon med Høyre og FrP, synes Grandalsmo. Han advarer samtidig mot stadig mindre handlingsrom for kommunene.

– I Vefsn var det ikke private aktører på feltet da kommunen innførte sitt subsidierte tilbud, men de kom til etterpå. Dermed ble det en konflikt mellom private næringsaktører og ordninga til kommunen. Rødt mener Norge må melde seg ut av EØS-avtalen og erstatte den med en handelsavtale. Vi krever også at Norge trekker seg fra de hemmelige forhandlingene om TISA-avtalen, som gjelder ei lang rekke sektorer der det er eller kan komme private aktører.

Tapte i EFTA-domstolen: Havnearbeiderne i Drammen. Foto: Brage Aronsen.

Bruker EØS mot havnearbeiderne

ARBEIDSLIV

Brage Aronsen brage@roedt.no

EFTA-domstolen slår fast at havnearbeidernes boikottaksjoner ved havna Drammen er i strid med EØS-avtalen. Det må få konsekvenser for LOs syn på EØS-avtalen, mener arbeidslivspolitisk ansvarlig i Rødt, Anders Evenstuen.

Det danske speditørfirmaet Holship brukte registrerte havnearbeidere ved havna i Drammen, slik tariffavtalen krever, fram til 2013. Siden da har de brukt sine egne ansatte i strid med avtaleverket. Dermed satt Norsk Transportarbeiderforbund i gang en boikott, og trakk Holship for retten for å avklare om boikotten er lovlig. Forbundet fikk medhold, men Holship anket til Høyesterett. Det er Høyesterett som har sendt saken til EFTA-domstolen.

– EFTA-domstolen anbefaler Høyesterett å gi Holship medhold i at havnearbeidernes boikottaksjonene er i strid med EØS-avtalen. Dermed er havnearbeidernes fortrinnsrett og tariffavtale truet, forklarer Evenstuen.

– Dersom EFTA-domstolen får diktere utfallet i denne saken, vil det bety slutten for den norske modellen. Denne saken handler jo om at arbeidsgiverne har brutt en avtale de har vært med på å forhandle fram. Vi kan ikke leve med at EØS-avtalen skal overstyre norske tariffavtaler. Da mister vi kontrollen over norsk arbeidsliv. Han forklarer at tariffavtalene i havnene er nødvendige for å unngå sosial dumping.

– Fortrinnsretten har sammenheng med det lite forutsigbare og svært varierende arbeidskraftbehovet som preger mange havner. Havnearbeidere i Norge møter på jobb når de blir tilkalt, har ingen fast arbeidstid, men må møte på jobb når båter kommer til havna. De står til disposisjon hele døgnet alle årets dager. Som følge av denne usikre arbeidssituasjonen, har havnearbeidere fortrinnsrett til havnearbeidet.

Han reagerer også på at fortrinnsretten blir stemplet som monopolvirksomhet.

– I så fall er vel også det legene driver med monopolvirksomhet? På sykehus kan ikke hvem som helst ta seg jobb som lege og operere i vei. Det handler om sikkerhet. På samme måte er det med havnearbeiderne. Ønsker vi virkelig at hvem som helst skal kunne losse og laste containere på 15 tonn?

Evenstuen mener EFTA-domstolens uttalelse må få konsekvenser for LOs syn på EØS-avtalen.

– På forrige LO-kongress vedtok man å kreve at norske myndigheter går imot begrensinger i retten til kollektive kampmidler, det kollektive forhandlingssystemet og retten til nasjonal lønnsdannelse. Det samme vedtaket slo fast at ILO-konvensjoner, norske tariffavtaler og norsk arbeidslivslovgivning må gis forrang foran EU regler. Uttalelsen fra EFTA-domstolen gjør stikk motsatt.

Fredsparti: 16. april aksjonerte Rødt over hele Norge mot norske krigsbidrag. Foto: Brage Aronsen.

INTERNASJONALT

Brage Aronsen brage@roedt.no

– Nordmenn liker å se på Norge som en fredsnasjon. Det er veldig langt unna dagens virkelighet, sier internasjonalt ansvarlig i Rødt, Stian Bragtvedt.

Norge er blant landene i verden som oftest deltar i krig. Siden 1990 har Norge vært i krig åtte ganger. Bare Storbritannia og Frankrike har deltatt i flere kriger. Andreplassen deler vi med USA. Under bombingene av Libya, var Norge et av landene som bombet mest, og tok på seg oppdrag andre land ikke ville ha, fordi de medførte stor fare for sivile tap.

– I tilfellet Libya var Norge en kraft for å utvide bombingene, snarere enn en kraft for fred. Denne utviklinga haster det med å snu, sier Bragtvedt.

Dødelig eksport

I 2015 eksporterte Norge våpen for 2,4 milliarder kroner. Spesielt bomber, granater og ammunisjon øker kraftig. Bragtvedt mener den norske våpeneksporten bidrar til mye elendighet.

– Vår NATO-allierte Tyrkia kjøpte våpen for 166 millioner kroner i 2015. At Erdogan-regimet er i ferd med å utvikle seg til et regelrett diktatur la ingen demper på forretningene. I dag fører den tyrkiske staten en brutal krig mot den kurdiske minoriteten, og Norge har ingen kontroll over hvor mange uskyldige som er drept med norske våpen eller ammunisjon.

Det er også tidligere påvist at norske våpen og våpensystemer har blitt brukt i folkerettsstridige kriger. I 2010 kunne NRK dokumentere at over 200 sivile var blitt drept av delvis norskproduserte våpen i Irak. De skrev også om de amerikanske Hellfire-raketene som bruker drivstoff fra Chemring Nobel på Hurum i Norge, og som har blitt brukt av Israel mot palestinerne på Gaza.

– Dette er bakgrunnen for at Rødt ønsker å innføre sluttbrukererklæring, slik at norske våpen ikke kan selges videre til land i krig eller land som bryter menneskerettighetene.

Vil stoppe flykjøp

Stortinget har vedtatt å kjøpe 52 jagerfly av typen F-35 fra USA. Kjøp og vedlikehold fram til 2054 vil koste over 254 milliarder kroner. Bragtvedt mener kjøpet vil svekke landets forsvarsevne snarere enn

Internasjonalt ansvarlig i Rødt: Stian Bragtvedt. Foto: Brage Aronsen.

å stryke den.

– Etter USA er Norge landet i NATO som bruker mest penger per innbygger på militæret. Rødt har lenge etterlyst en informert debatt om denne pengebruken. Pengesummen vi betaler for de 52 amerikanske jagerflyene er 25 ganger mer enn det Norge skal bidra med til syriske flyktninger de neste fire årene.

– Rødt er for et sterkt forsvar, men Norge trenger ikke slike fly for å forsvare seg. Disse flyene er laget for angrepskrig mot andre land, og kommer til å bidra til å produsere flere flyktninger i framtida. Flykjøpet øker kapasiteten til å bombe i utlandet når USA ber oss om det på bekostning av Norges forsvarsevne, sier Bragtvedt.

Misnøye i UD

Lørdag 16. april aksjonerte Rødt på over 50 steder over hele landet mot krig og norske krigsbidrag. I etterkant har debatten handlet mest om bruken av karikaturen av riksløven.

– Allerede i forkant av aksjonen fikk vi beskjed av Utenriksdepartementet om å stanse bruken av karikaturen. Det valgte vi å ikke etterkomme. Vi ville peke på hva slags rolle den norske stat har fått internasjonalt, og det føler jeg at vi fikk til ganske godt.

– Særlig fordi det er så få andre som stiller kritiske spørsmål til dagens utenrikspolitikk er det viktig for oss å ikke la oss kneble av UDs trusler. Dette er et spørsmål om ytringsfrihet. Karikaturer og politisk satire er en tradisjon like lang som politikken selv. Og det er ganske paradoksalt at fem år etter Libya-krigen, så er det bruken av riksløven som kan havne i retten, mens ingen har gransket Norges rolle og ansvar i krigen, sier Bragtvedt.

Sanders-supporter: Reidar Strisland. Foto: Brage Aronsen.

Amerikansk vår: Sanders-kampanjen representerer et paradigmeskifte i amerikansk politikk, mener gjesteskribent Reidar Strisland. Foto: Gage Skidmore/CC.

GJESTEARTIKKEL

Reidar Strisland er samfunnsgeograf og aktiv i Rødt Blindern

Bernie Sanders har blitt symbolet på et USA i stor endring. Hva betyr den 74 år gamle senatorens plutselige popularitet for amerikansk politikk?

I februar kom en måling utført av YouGov som viste at et flertall av amerikanere under 30 år favoriserer sosialisme framfor kapitalisme. I demokratenes primærvalg vinner den selvproklamerte sosialisten solide flertall i aldersgruppene 18-30 år og 30-45. Hva er det som plutselig har gjort de progressive kreftene «konkurransedyktige?»

Emneknaggenes tidsalder

Pressekonferansen der Bernie Sanders annonserte sitt kandidatur vil neppe stå seg i historiebøkene. Den var raskt og dårlig organisert. Ingen ga den gamle senatoren fra Vermont så mye som en ørliten sjans til å utfordre langt mer profilerte Hillary Clinton. Den minimale troen på Sanders' muligheter ble reflektert i mediedekningen. TV-kanalene ga han bare en brøkdel av Clintons tv-tid. En medieskapt valgseier var in the making. Trodde mange.

Mens tv-ekspertene var travelt opptatt med å spå seier til Hillary Clinton, skjedde det noe i et annet medium. Internett boblet over. Unge progressive amerikanere hadde lenge jobbet for at demokratenes senator Elizabeth Warren skulle bli deres presidentkandidat. Hun takket pent nei. Skuffelsen var stor, men ble raskt forvandlet til konstruktiv energi. For nå kom en ny progressiv kandidat på banen. Facebook, Twitter, Instagram og Reddit er alle sosiale medier hvor Bernie-supportere har delt alt som er av positive nyheter om senatoren, og spredt hans politiske budskap. Hadde Facebook-klikk avgjort valg, ville Sanders vunnet primærvalget 75 – 25.

#FeelTheBern ble primærvalgkampens viktigste emneknagg. Amerikanere som fikk føling med engasjementet ga seg ikke. Ordet spredte seg raskt, og førte Bernie fra en ubetydelig outsider til en reell utfordrer. Over hele USA har han holdt store folkemøter. Uansett hvor han er, møter tusenvis opp for å høre budskapet om at en politisk revolusjon er nødvendig. Hva er grunnen til at denne retorikken treffer så mange i 2016? Vil dagens unge forandre USA?

Wall Street vs. folket

Det viktigste bakteppet for Sanders' suksess er uten tvil finanskrisa i 2008. Krisa rammet millioner av amerikanere samtidig som den grådige finanseliten som skapte den kom seg ustraffet unna. Når middelklassens lønnsnivå samtidig har stått stille i tiår til tross for økonomisk vekst har det gitt grobunn til politisk mobilisering. Med unntak av spontane aksjoner som Occupy Wall Street har den økonomiske utviklingen i stor grad ført til hjelpsløshet og demobilisering. Det viser blant annet de amerikanske mellomvalgene, hvor lav valgdeltakelse har gitt republikanerne store seire.

I 2012 vedtok amerikansk høyesterett den såkalte Citizens United-loven som gjorde det mulig for store bedrifter å pøse penger inn i såkalte Super-PACs, grupper som driver valgkamp for kandidatene utenfor deres offisielle valgkamporganisasjoner. De etablerte politikerne fra begge partier forholdt seg nøytrale til, eller støtter den nye loven. Hillary Clinton er blant politikerne som har nyttiggjort seg mest av høyesterettsavgjørelsen.

Bernie Sanders er på den andre siden en av få politikere som tydelig stiller seg på arbeiderklassen og middelklassens side. Han har erklært Wall Street som hovedfienden, arbeidet mot frihandelsavtaler, jobbet for å doble minstelønnen og tatt kampen mot at de rike og eliten skal kunne kjøpe seg ønsket valgresultat. Sanders tar ikke i mot store summer, og finansierer valgkampen sin gjennom små donasjoner fra vanlige folk. Sanders har høy troverdighet blant amerikanerne, og den har han bygd opp gjennom mange tiår som konsistent politiker.

Rydder vei for nye progressive

Mange snakker om at denne valgkampen er en nå eller aldri-begivenhet for USAs venstreside. Det er feil. Jeg tror årets primærvalgkamp, og Bernie Sanders' presidentkandidatur er starten på en lysere politisk framtid i USA. Det er det flere grunner til.

For det første har internett bidratt til at uavhengige stemmer blir stadig viktigere. Både alternative nettsider og sosiale medier bidrar til å spre andre nyheter enn de som er silt gjennom selskapsstyrte medier. The Young Turks, Democracy Now, Raw Story, US Uncut og Real News er bare noen få eksempler. Dagens unge får med seg hvem som stikker av med profitten, samtidig som de selv må ha to jobber for å få privatøkonomien til å gå rundt.

Sanders' menneskesyn gjennom hele hans politiske karriere er i ferd med å bli normalen også blant amerikanere under 45 år. De ønsker like rettigheter uavhengig av kjønn og bakgrunn, de er mot krig, de er mer Palestina-vennlige og de vil ha slutt på at hasjrøykere blir fengsla for å nevne noe. Dette bryter med konsensusen blant det konservative etablissementet i Washington og gir rom for nye progressive krefter.

Sanders har sparket opp mange låste dører de siste månedene. Da jeg på senhøsten leste meg opp på politikken hans, var inntrykket at han med sin bakgrunn som jøde ønsket å dysse ned Midtøsten-debatten. Men jeg tok feil. I den avgjørende tv-debatten på CNN før New York-valget valgte han å gå offensivt ut og presse Clinton sin uforbeholdne Israel-støtte. I løpet av debatten sa han klart fra at arbeidsløsheten og vannmangelen i Palestinske områder må løses før man kan håpe på fred, og at USA må tørre å kritisere Netanyahu når han straffer palestinerne fullstendig uproporsjonalt. Sanders rydder vei for framtidige progressive kandidater.

Ungdommen eier morgendagen

Sanders er uten tvil amerikansk valgkamps A New Hope. Men selv om han som oftest står på riktig side, har også han til tider tråkket feil. Hovedsakelig gjelder det lovgivning som blir vedtatt i pakker. På 90-tallet støttet han for eksempel en lovgivning som også førte til massearrestasjoner av afroamerikanere. Han var uttalt mot den delen, men stemte for totalpakken blant annet fordi den også inneholdt tiltak mot vold mot kvinner.

Sanders støtta dessuten Balkan-krigen og krigen mot terror i Afghanistan. Men i valgkampen har et av hans hovedpoeng vært at USA bør slutte å forsøke å fjerne regimer i andre land som ikke passer dem. Og han framhever sin egen motstand mot intervensjonene i Irak, Libya og Sør-Amerika.

Selv om presidentkandidatene enda ikke er plukket ut, blir det stadig mer sannsynlig at Clinton ender opp som vinner. Hun går ikke til valg på noen politisk revolusjon. Men hun er samtidig avhengig av unge og uavhengige velgere. I første omgang blir det spennende å se hvordan hun forholder seg til Sanders om hun skulle vinne. Gir hun løfter som kan mobilisere ungdommen? Vil de unge organisere seg innenfor Demokratene og forsøke å endre partiet innenfra? Eller er framtida et nytt og progressivt amerikansk parti? En ting er sikkert, og det er at det går mot en amerikansk vår. Med tida vil ungdommen vinne.

Murer bygger ikke demokrati: Muren har blitt et symbol på det israelske apartheid-regimet. Foto: Palestinian Information Center.

Forfatter: Peder Martin Lysestøl. Foto: Eivind Volder Rutle/Manifest.

MIDTØSTEN

Magne Hagesæter magne@roedt.no

Det ulmar under den israelske overflata, skal vi tru Peder Martin Lysestøl. I sin siste bok portretterer han den sionistiske statens økonomiske grunnlag.

– For solidaritetsrørsla er det utruleg viktig å forstå Israels økonomi, seier sosialøkonomen og Palestina-veteranen til Rødt Nytt.

Kva motiverte deg til å skrive boka Israel - Bak muren av myter og propaganda?

– Det finst mange bøker om Israels idégrunnlag, sionismen, men ingen bøker som tok opp Israels økonomien grunnlag, seier Lysestøl, som har brukt over tre år på å skrive boka.

– Eg har hatt fleire reiser i Midtausten, møtt israelske opposisjonelle forskarar og økonomar. Mellom anna økonomen Shimshon Bichler, som er svartelista på israelske universitet. Eg stilte meg sjølv spørsmålet: korleis er det mogleg å etablere eit nytt land i ein annan verdsdel, utan store naturressursar, seier Lysestøl.

Ikkje uovervinnelig

Kor viktig er det for solidaritetsrørsla å forstå Israels økonomi?

– Eg trur det er svært viktig. Det er ein tendens til at folk mystifiserer Israel som ei nærast uovervinneleg makt. Det er viktig å sjå alle politiske og økonomiske endringane landet har gjennomgått, alle krisene den har hatt. Israel er stadig sterkare knytt til USA, militært og økonomisk, men dette forholdet ser nok ut til å endre seg. Eg meiner dagens Israel står ovanfor fire store utfordringar: BDS (boikott, de-investeringar og sanksjonar), kapitalflukt, demografi og aukande sosiale og politiske spenningar. Men staten bryt ikkje saman av seg sjølv, legg han til.

Du starta med eit anna syn på Israel?

– I 1964, som 21-åring, reiste eg, som mange andre unge nordmenn, på kibbutz. Eg vart forført til å tru at Israel var ein sosialistisk stat med eit svært opplyst folk. Det var diverre ingen i Noreg som kunne gje meg noko betre rettleiing, for så å seie alle på venstresida var pro-israelske. Det var først tre år seinare, då eg besøkte ein konferanse i Kairo og møtte palestinske flyktningar i Gaza, at biletet vart snudd opp ned, forklarar han.

Frå planøkonomi til høgteknologi

Kva er dei største endringane Israel har gjennomgått?

– Den nye staten under Ben Gurion var basert på ei form for planøkonomi. Det vart til dømes bestemt at ein bedriftene ikkje skulle ta inn billig palestinsk arbeidskraft, til frustrasjon for mange israelske bedrifter. På 80-talet fekk Israel sin ny-liberale revolusjon som saman med massiv innvandring frå Russland på 90-talet låg grunnlaget for den nye militære høgteknologi-industrien som Israel i dag er leiande i. Til dømes har Israel produsert 60 prosent av alle dronane i verda sidan 1985, seier Lysestøl, som peiker på at ikkje alt har forandra seg:

– Det som derimot har vore likt er avhengigheita av utanlandsk økonomisk støtte, både statleg bistand og private donasjonar.

Er ikkje okkupasjon og kolonialisering dyrt i lengda?

– Israel har på genialt vis klart å outsource kostnadane med sin politikk til andre. Det starta allereie i 1948/49 der ansvaret for dei palestinske flyktningane vart satt ut til FN og verdssamfunnet. I dag er tusen NGOar med på å sikre leveforholda for palestinarene, orkestrert av den norskeia gjevarlandsgruppa. Dette sparar Israel for enorme utgifter med å sikre den palestinske befolkninga, noko dei er folkerettsleg forplikta til. Att på til håvar Israel inn det meste av pengane ved at dei leverer varene og tenestene til den palestinske befolkninga, seier Lysestøl.

Sårbar økonomi

Det er òg visse ulemper med hitech-økonomien, ifølge Lysestøl. I boka peikar han på at ein-sidig satsing på høgteknologi, kombinert med politisk uro, gjer landet sårbart for kapitalflukt.

– Selskap innafor høgteknologi-industrien kan flytte kapitalen kor som helst, når som helst, det er selskapa opne om. Det kostar store subsidier å halde høgteknologiselskapa der. No har investeringar i høgteknologi stagnert etter Gaza-krigen, forklarar han.

– Den sionistiske målsettinga har heile tida vore eit Israel med minst 80 % jødar, slik at dei kan dominere både politikk, økonomi og kultur. Men staten Israel, med dei områda den de facto har innlemma, rår over ei befolkning der jødar for første gang i fjor var under 50 %. Andelen vil halde fram å minke år for år. Dette er eit spørsmål om demokrati. Skal Israel vere demokratisk må alle ha innbyggjarane ha stemmerett. Kor lenge kan ein stat halde fram å nekte stemmerett og politisk deltaking for ein så stor del av befolkninga?

AKTUELL BOK FRA MANIFEST

Peder Martin Lysestøl er aktuell med boka *Israel - Bak muren av myter og propaganda*. Hvor går Israel videre? Er landets økonomiske, sosiale og politiske utvikling i ferd med å bli en trussel mot Israels eksistens? I denne boka tar Lysestøl oss med bak muren av myter og propaganda.

Kjøp boka på manifest.no

Trusselen om BDS

– Israel er eit fragmentert samfunn. Det er store konflikter mellom religiøse og ikkje-religiøse og mellom askenasiske og orientalske jødar. I tillegg er det ei aukande sosial krise som følgje av at velferdsstaten er nedbygd. Den nyliberale ideologien har fått dominere fullstendig og alle velferdsordningar har møtte vike for å sikre forsvaret tilstrekkeleg plass i statsbudsjetta, seier Lysestøl, som samstundes slår fast:

– Israel er verdas mest militarisererte samfunn.

– Fattigdommen har auka og Israel har den fattigaste befolkninga i OECD. For staten er dette er stor trussel fordi ein million israelarar har doble statsborgarskap, eit tal som aukar. Om det blir for dårlige levekår flytter dei ut. Blant dei russiske emigrantane er det i tillegg mange som ikkje overtydde sionistar, og dei vil flytte der det er best å bu, seier han.

Han viser ei rekkje eksempel på at BDS-rørsla har framgang i Vesten.

– BDS er ein aukande trussel for Israel. Landet liknar meir og meir på Sør-Afrika. Sør-Afrika hadde ikkje den same støtta frå USA, men dette forholdet er sakte i ferd med å endre seg. For oss i Noreg er pensjonsfondets investeringar på 10 milliardar kroner det mest alvorlege som vi må gripe fatt i.

Folk forandrer verden: Pengene fra årets 1. Mai-aksjon går til å hjelpe syriske flyktninger. Foto: LO.

Saman med folk på flukt

I år går Norsk Folkehjelps 1. mai-aksjon til å støtte syriske flyktninger.

– Vi er midt inne i den største flyktningkrisa sidan den andre verdenskrig, seier Ingrid Aspelund, leiar i Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom.

– Årets tema er «Folk forandrar verden – vi står saman med folk på flukt» og pengane går til å støtte Norsk Folkehjelps arbeid i Syria og for å hjelpe flykningar. Meir enn 60 millionar menneske – barn og vaksne, sivile og uskuldige – er i denne augeblinken på flukt i verda. Flukta er farleg, og framtida er usikker. Vi pliktar å vise solidaritet med menneska på flukt, seier ho.

– I vekene fram mot 1. mai gjennomfører vi nasjonale kampanjeveker. Målet med kampanjevekene er å skape aktivitet i organisasjonen og lokallaga, og engasjement og merksemd rundt vårt arbeid nasjonalt og internasjonalt. Lokallaga rundt om i landet arrangerer temamøte, held appellar, står på stand og har andre typar arrangement.

– Vi jobbar på bakken i Syria og nærområda med akutt humanitær bistand og langsiktig utvikling slik at folk kan forsørge seg sjølv. I Noreg er vi den einaste humanitære aktøren som driv asylmottak,

Leder i Norsk Folkehjelp Solidaritetsungdom: Ingrid Aspelund. Foto: Norsk Folkehjelp.

og her tar vi imot flyktningane på det vi ønskjer skal vere ein open og verdig måte. Lokallaga våre driv frivillig aktivitet med flyktningar – både på mottak og blant dei som er busette. Vi er med heile vegen, avsluttar Aspelund.

Du kan bidra til årets 1. mai-aksjon ved å sende SMS 1. mai til 2160, gi et valgfritt beløp på Vippsnummer 10145 eller bruke kontonummer 9001.08.76000.

Magne Hagesæter
magne@roedt.no

Slik vil Rødt stoppe skatteparadisene

– Skatteflukt koster EU 1000 milliarder euro årlig. Til sammenligning koster 1 millioner flyktninger EU 12,5 milliarder euro. Det er med andre ord tydelig at det er skatteflyktninger, ikke Syria-flyktninger, som truer velferden og demokratiet i Norge, sier Rødt-leder Bjørnar Moxnes.

Panama Papers-saken har vist hvordan selskaper og rike enkeltpersoner bruker såkalte skatteparadis til å gjemme unna penger som skulle vært skattlagt i hjemlandet. Slike skatteskjul bidrar til å til øke forskjellene mellom fattige og rike.

– Snarere enn å jobbe mot denne skatteflukten har Finansdepartementet godtatt unntak for rapportering fra skatteparadis. De godtok også tidligere i år et OECD-tiltak for lukket rapportering mellom selskaper og skattemyndigheter, forteller Moxnes.

På Rødts landsstyremøte i april gikk partiet inn for en rekke tiltak mot skatteflukt.

– Et nøkkelord er åpenhet. Rødt foreslår å opprette et åpent register for alle egentlige eiere bak alle selskap og juridiske konstruksjoner som opererer i Norge, sier Moxnes.

Rødt-leder: Bjørnar Moxnes. Foto: André Løyning.

– Vi ønsker også en utvidet og åpen land-for-land-rapportering. Det innebærer at selskaper må rapportere inntekter, utgifter, fortjeneste, skatt og antall ansatte for hvert land de opererer i. Flernasjonale selskaper flytter overskudd mellom land, ofte via skatteparadis, for å unngå eller redusere skatt. Land-for-land-rapportering synliggjør slik flytting av overskudd og gjør det lettere å oppdage skattejuks.

– I tillegg vil jeg gjenta kravet om å trekke Oljefondet ut av skatteparadis. Vi kan ikke ha det sånn at fellesformuen vår er plassert i de samme skatteskjulene som kriminelle og skattesnyltere bruker.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

Hit, men ikke lenger: Ben Gurion-flyplassen. Foto: James Emery/CC.

Palkom-leder kastet ut av Israel

19. april ble Kathrine Jensen, lederen av Palestinakomiteen i Norge, anholdt og deportert fra Ben Gurion flyplass. Det opplyser Palestinakomiteen i en pressemelding.

– De prøvde å nekte meg å gå på do, og de gikk til fysisk angrep på meg da jeg forsøkte å filme hvordan de trakasserte meg. De tok fra meg tingene mine og kjørte meg rundt på flyplassen før jeg ble satt i flyplassfengselet. Jeg ble behandlet som en skikkelig kriminell, sier Jensen.

Hun er ikke i tvil om at det ligger politiske årsaker bak at hun ble nektet adgang til Israel.

– Israel kaller det en «sikkerhetsårsak», men det er helt åpenbart at dette er politisk. Jeg ble hindret innreise fordi jeg har de meningene jeg har, sier hun.

– Det er helt uhørt at norske borgere skal bli behandlet på denne måten uten at norske myndigheter reagerer, sier Kathrine Jensen.

Det er ikke første gang norske statsborgere blir behandlet som forbrytere og nektet innreise til Israel og Palestina. Sommeren 2014 ble en norsk kvinne som tidligere har vært solidaritetsarbeider for Palestinakomiteen, holdt igjen på flyplassen før hun ble nektet innreise og returnert til Norge.

Brage Aronsen brage@roedt.no

Brexit: Vil britene bli eller forlate EU? Illustrasjon: Ole Mjelstad.

Spent rundt Brexit

Med bare 60 dager igjen til den britiske folkeavstemningen om landets EU-medlemskap 23. juni, ligger andelen usikre velgere på 28 prosent, ifølge en måling fra analyseinstituttet TNS. Målingen viser samtidig at 38 prosent vil bli i EU, mens 34 prosent vil ut.

En annen måling som analyseinstituttet ICM Research har utført for avisen Financial Times viser at nei-siden leder med 44 prosent mot 43 prosent til ja-siden. Avisen skriver at målingene skaper uro på ja-siden fordi erfaringer viser at de fleste tvilere i folkeavstemninger ender med å stemme nei.

I Nei til EU ønsker man en eventuell Brexit velkommen: «En Brexit i folkeavstemningen 23. juni, altså at britene forlater EU, vil være en historisk styrking av det britiske folkestyret og en tydelig melding mot EUs ambisjoner om å bygge et Europas forente stater. Brexit vil også gi nye kort i den norske EØS-debatten,» heter det i en uttalelse fra Nei til EUs råd.

Rådet peker også på at en eventuell britisk handelsavtale med EU vil vise at det finnes alternativer for Norge utenfor EØS-avtalen.

Brage Aronsen brage@roedt.no

Problem: Diskriminering på arbeidsplassen. Foto: Brage Aronsen.

Legger ikke merke til diskriminering

En person som ønsker seg makt, oppfatter i mindre grad enn andre diskriminering og urettferdighet på arbeidsplassen. Det er et av funnene i en ny doktoravhandling om hvordan arbeidstakere opplever rettferdighet på arbeidsplassen.

– De fleste arbeidsplasser vil om få år være flerkulturelle. Det stiller nye krav til ledere. De må ta flere hensyn til ulike behov og hvordan laget skal settes sammen for å få best mulige resultater, sier forsker Elisabeth Enoksen ved Universitetet i Stavanger til nettstedet forskning.no.

– Integrering av innvandrere er viktig og vil være avgjørende for et sunt arbeidsliv i årene som kommer. Få studier innen organisatorisk rettferdighet har sett spesifikt på urettferdig behandling av utsatte grupper, som etniske minoriteter.

De av Enoksens informanter som scoret høyt på makt og følte seg rettferdig behandlet, oppfattet ikke diskriminering av innvandrerne på arbeidsplassen.

– Funnene tyder på at personlig rettferdighetsopplevelse på arbeidsplassen preger hvordan en oppfatter urettferdig behandling av andre. Vi legger med andre ord vekt på egen erfaring når vi tolker andres situasjon, sier Enoksen til forskning.no.

Brage Aronsen brage@roedt.no

Sekstimersdag: Forsøk med kortere arbeidsdag gir positive resultater. Foto: Darron Fick/CC.

Vellykket svensk sekstimersdag

Færre sykemeldinger, gladere personal og mer fornøyde beboere. Det er oppsummeringen etter et års prøveprosjekt med sekstimersdag på Svartedalen Eldrehjem i Göteborg i Sverige. Der har 64 heltidsansatte og 16 deltidsansatte har fått jobbe sekstimersdag med full lønnskompensasjon.

Evalueringsrapporten forteller om ansatte som følte seg friskere, mer opplagte og at de mosjonerte mer som følge av kortere dag. Ikke minst ble det tid til mer aktivitet for de eldre, noe som førte til langt mer fornøyde beboere.

– Alle resultater peker i riktig retning, sier kommunalråd Daniel Bernmar fra Vänsterpartiet til avisen Dagens Nyheter.

– Størst effekt ser vi på sykefraværet, som fortsetter å minke. Nå ligger de på 5,8 prosent, sammenliknet med byens gjennomsnitt på 12,1 prosent, sier Bernmar.

Her hjemme har både Fagforbundet og Handel og Kontor tatt til orde for en arbeidstidsforkortingsreform. Spørsmålet om sekstimersdag er ventet å bli en viktig debatt på neste års LO-kongress.

Brage Aronsen brage@roedt.no

Streikevakt: God stemning blant streikevaktene utafor Clarion Hotell Royal Christiania. Foto: Brage Aronsen.

– En rettferdig streik

Fellesforbundet og NHO Reiseliv ble ikke enige i forhandlingene om Riksavtalen. Fra søndag 24. april er hotell- og restaurantbransjen i streik. Kravet er lønnsloft for de lavest lønnede og lokal forhandlingsrett.

– Mange av våre medlemmer har blitt hengende etter i lønnsutviklingen i forhold til andre grupper. Våre medlemmer på Riksavtalen er blant dem som tjener aller minst, og som fortjener et løft. Vi oppfatter derfor arbeidsgivernes holdning som et ønske om å holde de lavest lønnede nede, sier forhandlingsleder og forbundssekretær Clas Delp, i en pressemelding fra Fellesforbundet.

Stemningen blant streikevaktene i hovedstaden var god og troen på seier høy da Rødt Nytt var på besøk. Da avisa gikk i trykken var flere hoteller i Oslo i ferd med å tømmes for gjester. Arbeidslivspolitisk ansvarlig i Rødt, Anders Evenstuen, forsikrer om at de streikende har partiets fulle støtte.

– Kravet om ei minstelønn over 152 kroner er grunn nok til å streike i seg sjøl. I tillegg vil en del av kravene fra NHO medføre oppløsning

Arbeidslivspolitisk ansvarlig i Rødt: Anders Evenstuen. Foto: Brage Aronsen.

av retten til å forhandle om arbeidstid. Jeg syns dessuten NHO viser sitt sanne ansikt ved å avvise kravet om lokal forhandlingsrett på lønn. I alle andre forhandlinger ønsker de jo mest mulig lokale forhandlinger og minst mulig sentrale, for å undergrave fagforeningenes kollektive styrke. Det virker som om de ønsker at folk skal måtte stå med lua i handa uansett, sier Evenstuen.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

Vil gi streikevakter besøksforbud

Transportselskapet Nor Lines har ikke gitt opp rettens vei i forsøket på å ilegge streikevakter besøksforbud på terminalen i Tromsø. I anken til lagmannsretten hevder NHO at selskapet ikke er part i havnekonflikten.

Da saken ble behandlet i arbeidsretten i fjor vant havnearbeiderne fram. Men i anken til Hålogaland lagmannsrett hevder NHOs prosessfullmektige Joakim Augeli Karlsen at Nor Lines ikke er part i havnekonflikten. I tillegg hevder Augeli Karlsen at siden Nor Lines har eksklusiv bruksrett på terminalen, ville ikke havnearbeiderne hatt fortrinnsrett til lossingen og lastingen de blokkerer uansett. Det melder nettstedet Fri Fagbevegelse.

En av de sju som Nor Lines vil ilegge besøksforbud er Vegard Holm, talsmann for støttegruppa for havnearbeiderne. Han rister på hodet av arbeidsgiversidas påstander.

– Det er helt absurd å påstå at Nor Lines ikke er part i saken. Arbeidsrettens dom fra august i fjor er klinkende klare på nettopp det, sier Holm til Fri Fagbevegelse.

– Men NHO bruker alle midler for å svarte oss

Støttespiller: Vegard Holm. Foto: Brage Aronsen.

og ta enkeltpersoner som er i konflikt eller støtter havnearbeiderne, sier Holm.

Konflikten på havna i Tromsø har lenge vært tilspisset. I 2014 ble 41 fagorganiserte innbrakt av politiet under en demonstrasjon på havna. Etter dommen i arbeidsretten i fjor har havnearbeiderne fortalt om flere ubehagelige episoder der Nor Lines-ansatte blant annet har spylt dem ned med terminalens brannslange og forsøkt å dytte dem på sjøen.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

Ny fraværsgrense straffer de som sliter

Sier fra: Norske elever protesterer mot de nye fraværsreglene utafør Stortinget 24. april. Foto: Anja Ariel Tørnes Brekke.

RØD UNGDOM SKOLE

Snorre Log Skage snorre@sosialisme.no

Første august innføres en ny fraværsgrense for videregående skole. Regjeringa sier at målet er å motivere elevene til jevn innsats og motvirke skulk. Leder i Rød Ungdom, Linn-Elise Øhn Mehlen, tror de nye reglene vil gjøre vondt verre.

Utdanningsminister Torbjørn Røe Isaksen (H) innfører nye fraværsregler i skolen som gjør at elever som har mer enn 10 prosent fravær i ett fag, ikke vil få karakter i faget. RU-leder Linn-Elise Øhn Mehlen mener de nye reglene legger opp til en usosial skolepolitikk som vil straffe de som sliter, øke frafallet og skape en mer klassedelt skole.

– Jeg tror den nye fraværsgrensa kommer til å fungere som en dropout-garanti. Her prøver Torbjørn Røe Isaksen å takle problemet fra helt feil ende. Han har funnet fram piskene, men har ikke engang tenkt på gulroten. Dette kommer til å straffe de svakeste elevene, de som allerede i dag sliter med å komme seg gjennom en skolehverdag som ikke er lagt opp slik de trenger det, sier Mehlen.

Store elevprotester

De nye fraværsreglene har møtt kritikk fra mange hold. Mange steder er det planlagt elevmarkeringer mot reglene. Avtroppende leder i Elevorganisasjonen, Kristoffer Hansen, karakteriserte dem som et angrep på elevenes rettigheter i sin åpningstale til Elevtinget tidligere i vår:

– Dessverre har Torbjørn Røe Isaksen bestemt seg for at det skal bli vanskeligere for eksempelvis elever som blir mobbet å finne motivasjon til å gå på skolen. Han skal nemlig frarøve oss en av våre viktigste rettigheter. En rettighet vi har kjempet for i mange år blir nå fjernet med et pennestrøk av regjeringen. Fra august 2016 mister alle elever på videregående skole retten til vurderingsgrunnlag hvis de har mer enn 10 prosent fravær. Innføringen av denne fraværsgrensen gjør at alle elever som av en eller annen årsak har vansker med å komme seg på skolen, mister retten til å få et vitnemål, sa Hansen.

Øhn Mehlen mener de nye reglene særlig vil ramme elever som har vansker med oppmøte på grunn av psykiske problemer.

Leder i Rød Ungdom: Linn-Elise Øhn Mehlen. Foto: Christopher Neumann Ruud.

– Røe Isaksen forsvarer reglene med at man skal få gyldig fravær ved psykisk sykdom. Han peker på at fraværsgrensa ikke vil gjelde helse- og velferdsgrunner, arbeid som tillitsvalgt, politisk arbeid og religiøse høytider. Men dette viser bare hvor liten evne politikerne har til å sette seg inn i ungdoms skolehverdag. Her tas det ingen hensyn til mørketallene. Mange unge som sliter psykisk har vanskelig for å snakke åpent om tilstanden sin. Det er heller ikke slik at alle som sliter psykisk har en diagnose.

– Ungdomstida kan være tøff med stadig større prestasjonsjag og press. Vi burde heller bedre skolehverdagen til de som sliter i dag. Det krever at vi snakker om hva som er galt med dagens skole, hva som gjør at folk dropper ut, årsakene til at elever vegrer seg fra å møte opp. Hvorfor er det ingen som snakker om det?

Tukt og straff

Alle vet at kidsa skulker, men ingen vet *hvorfor* kidsa skulker, mener RU-lederen.

– De elevene som sliter allerede i dag kommer ikke til å ta et skippertak når de plutselig mister muligheten til å få et vitnemål. Vi bør tilrettelegge for dem, ikke straffe dem. Det norske skole trenger er mindre måling, mindre testing og mer tid til faktisk læring. Norske skoleelever trenger større frihet. Derfor sier Rød Ungdom nei til strengere fraværsgrense, nei til heldagsskole og ikke minst nei til lekser. Prøveprosjekter viser at når skolen fjerner leksene så faller fraværet drastisk, mens karaktersnittet øker.

– Fraværsgrensa viser at Høyre henger igjen i gammeldags tukt og straff-mentalitet. De ignorerer tall og undersøkelser og er bare opptatt av å tilpasse virkeligheten til sin egen ideologi. Hvis Torbjørn Røe Isaksen virkelig var opptatt av å få ned fraværet så burde han heller gjort noe med målstyringen, testetyranniet og fjernet leksene. Skal du få has på et problem så må du angripe problemet og ikke symptomene, sier Øhn Mehlen.

Sommer, sol og sosialisme: Rød Ungdom arrangerer SommerLM i august. Foto: Runa Fjellanger.

Sommerens vakreste eventyr

RØD UNGDOM AKTIVISME

Snorre Log Skage snorre@sosialisme.no

I år blir Rød Ungdoms sommerleir litt annerledes enn tidligere. Nå er det ikke bare bading og sommerflørt som står på programmet. For første gang i historien arrangeres landsmøte og sommerleir arrangeres samtidig.

Mellom turene til stranda skal vedtekter, arbeidsprogram og politikk diskuteres. Rød Ungdoms sommerleirsektretær Clara Doupovec gleder seg til sommerens store høydepunkt, og forteller hvordan sommerleir og landsmøte samtidig kommer til å se ut:

– Dette blir seks strålende dager fylt med bra folk fra hele landet, spennende diskusjoner og et variert program. Du kan for eksempel se fram til rebus, fotballturnering, politisk påfyll og utflukter, pluss diskusjoner, vedtektsendringer og økonomiske retningslinjer - sommerens beste dager med andre ord!

Arrangementet som har fått navnet SommerLM ligger an til å bli Rød Ungdoms største landsmøte noen sinne. Deltakerne får mulighet til å bli kjent med masse flotte folk i tillegg til å ha det kjempegøy og påvirke Rød Ungdoms politikk og framtid. Det kan virke litt rart å blande disse to arrangementene. Der landsmøter gjerne blir assosiert med dårlig luft, møteplager, og politikktutvikling handler sommerleir mest om kalas, leirbål, bading og hygge. Men leirledelsen har stor tro på det nye formatet. Clara Doupovec forsikrer om at SommerLM blir åpent for flere enn bare for landsmøtedelegater.

– Dette blir Rød Ungdoms største og viktigste politiske verksted. Derfor vil vi selvfølgelig ha med flest mulig medlemmer, sympatisører og nysgjerrige.

Hun forklarer videre hvordan dette vil fungere i praksis:

– Noen av dagene blir rene sommerleirdager, mens andre er mest fylt med landsmøte. Ikke alle på SommerLM vil være delegater, så de får observatørstatus, altså møte-, tale- og forslagsrett. Så selv om delegatfordelingen til landsmøtet ikke er klar enda, er det bare å melde seg på med en gang! Noen av diskusjonene tror vi det er interessant for alle å få med seg, mens litt mer pirkete og formelle saker kanskje ikke er så spennende for observatørene. Så det vil variere om det blir program utenfor landsmøtesalen eller ikke. Observatørene har uansett ikke møteplikt på landsmøtedelen.

– Jeg ser fram til en fantastisk uke og håper på å bli bedre kjent med nettopp deg, avslutter Doupovec.

SommerLM arrangeres fra 2. - 7. august og programmet utarbeides i skrivende stund. Les mer og meld deg på her: rødungdom.no/sommerlm

POPVENSTRE: FESTIVAL I PARKEN

Lørdag 27. august arrangerer Rødt festivalen Popvenstre i Kubaparken i Oslo. Gjør deg klar for en dag fylt med debatter, seminarer, konserter og kultur.

– Sosiale bevegelser trenger kulturelle uttrykk for å vokse og vinne fram, mener Mari Eifring, partisekretær i Rødt.

– Venstresida har en lang tradisjon for å knytte kultur og politikk sammen. Men de siste årene har denne tradisjonen blitt forsømt. I blant kan en få følelsen av at politisk arbeid bare foregår i lukkede møterom. Men sånn bør det jo ikke være! Med Popvenstre ønsker vi å skape en arena der alle som identifiserer seg med venstresida kan møtes for å lære, diskutere, oppleve kultur og kunst, bli kjent med nye folk og ha det hyggelig sammen.

– Programmet er ikke helt klart enda, men vi kan allerede nå friste med gjester av internasjonalt format. Vi får blant annet besøk av Bhaskar Sunkara, redaktøren av amerikanske Jacobin Magazine, Catarina Principe fra Bloco de Esquerda i Portugal og Pablo Bustinduy fra Podemos i Spania. I tillegg kan vi love spennende debatter om blant annet miljø, feminisme og forskjells-Norge.

– Jeg gleder meg også spesielt til å høre fantastiske Albert og Elise som spiller Hoola Bandoola på norsk, sier partisekretæren.

Brage Aronsen
brage@roedt.no

Lager festival: Partisekretær Mari Eifring. Foto: André Løyning.

HVA SKJER?

3. mai
**SAMTALE OM MARXISME
OG LITTERATUR**
Blå, Brennerivn 9, Oslo. www.blx.no

2. - 7. august
RØD UNGDOMS SOMMERLM
Kragerø. www.roedungdom.no

27. august
**POPVENSTRE: RØDTS
SOMMERFESTIVAL**
Kubaparken, Oslo.
www.roedt.no/popvenstre

12. - 13. september
**LOS
KOMMUNALKONFERANSE**
Clarion Hotel & Congress Oslo Airport.
www.lo.no

15. - 16. september
**LOS
UTDANNINGSKONFERANSE**
Sørmarka. www.lo.no

27. - 30. oktober
**GLOBALISERINGS-
KONFERANSEN**
Folkets Hus, Oslo.
www.globalisering.no

Tips oss om aktuelle arrangementer!
Send en e-post til brage@roedt.no.

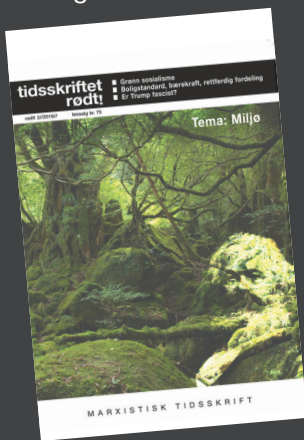
ANNONSE:

Nytt nummer av tidsskriftet rødt!

Les blant annet Rødt!-samtalen med Linn Herning, Dennis O'Neil om den amerikanske valgkampen, Petter Næss og Jin Xue om boliger, bærekraft og rettferdig fordeling, og Jøkke Fjeldstad om den grønne sjokkdoktrinen og Miljøpartiet de grønne.

Bli abonnent: Send sms med kodeord «marx abo» til 2434.

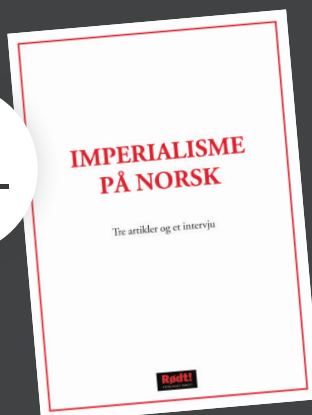
Bestill på MARXISME.NO

ANNONSE:

Ny bok: IMPERIALISME PÅ NORSK

Kun
60,-

Inneholder artiklene
Den snilleste krigerstaten i verden? av Arnlot Ask og Stian Bragtvedt, *Hvem tjener på Norfund* av Marianne Gulli, *Statoil: imperialistiske ambisjoner og klimatrussel* av Ingrid Baltzersen, og

Flyktningepolitikk: Har venstresida mer å by på enn etikk og moral? av Maria Wasvik.

Kjøp boka på MARXISME.NO

ANNONSE:

RØD SOMMERLEIR 11. - 14. AUGUST

Hovedtema: Hvordan bygge motmakt i fagbevegelsen, i kommunestyre og lokalsamfunn?

Sted: Furukollen feriehem, Svestad, Nesodden.
Pris: 1000 kroner

Påmelding til
reierseneivind@gmail.com

Arr: Rødt Nesodden og Rødt Oslo

Bli medlem i Rødt!

Send sms med kodeord **Rødt + Navn og adresse** til 2434 eller se roedt.no/innmelding

fb.me/roedt

@raudt

@stemroedt

Følg oss i sosiale medier for å oppdage mer om Rødt, få svar på det du lurer på og dele med vennene dine.

